

1red18001

05-04-2007, NOS, Met het oog op morgen, Radio 1, 23.07 uur

MINISTER-PRESIDENT BALKENENDE, NA AFLOOP VAN DE WEKELIJKSE
MINISTERRAAD, OVER AMBTENAREN MET GEWETENSBEZWAREN EN DE MATTHÄUS
PASSION

- AMBTENAREN MET GEWETENSBEZWAREN -

SLOTBOOM:

Meneer Balkenende, in het regeerakkoord staat een passage over de zorgvuldige omgang met gewetensbezwaarde ambtenaren van de burgerlijke stand. Had u toen die passage werd opgeschreven gedacht dat daar zoveel onrust over zou ontstaan?

BALKENENDE:

Nou, het is natuurlijk moeilijk om nu achteraf te zeggen wat het effect zou kunnen zijn. Kijk, wat nog eens heel duidelijk is aangegeven in het coalitieakkoord dat is dat het homohuwelijk gewoon een recht is van mensen en elke gemeente in Nederland dient – en dat gebeurt ook – het huwelijk ambtelijk te sluiten wanneer mensen daar om vragen. Alleen je hebt ook ambtenaren die daar moeilijkheden mee hebben. Dat is precies waar u op doelt. Dat is het vraagstuk van de gewetensbezwaren. Nou, dat is neergelegd in het coalitieakkoord en het enige wat ik eigenlijk hoop dat is dat de maatschappelijke acceptatie, die op het ogenblik duidelijk aan de orde is, dat die gewoon door kan gaan en dat we de zaak nog wel in goede proporties blijven zien.

SLOTBOOM:

Want gek genoeg is er nu een hele discussie losgebarsten. Met name naar aanleiding van beslissingen die gemeenten nemen. Gemeenten nemen moties aan waarin ze zeggen: wij willen dat niet. Je ziet het in de gemeente Smalingerland. Dat heeft tot gevolgen gehad dat een wethouder heeft gezegd: nou, dan ben ik geen trouwambtenaar meer. Dat is natuurlijk niet de bedoeling geweest van de hele passage.

BALKENENDE:

Het is natuurlijk zo dat de gemeenten zelf verantwoordelijk zijn. Wij gaan als Rijksoverheid niet over het personeelsbeleid van gemeenten.

SLOTBOOM:

Dus als een gemeente zegt: wij willen bij de aanname van een nieuwe ambtenaar niet dat hij dat weigert, dan...

BALKENENDE:

Dat kunnen wij niet uitsluiten. Het enige punt is... en dan wil ik toch teruggaan naar datgene dat staatssecretaris Cohen destijds al naar voren heeft gebracht toen het homohuwelijk werd geïntroduceerd. Toen is ook daar steeds naar voren gebracht dat het belangrijk is dat er op lokaal niveau met wijsheid wordt geopereerd en dat je praktische oplossingen zoekt. Want het wezen is natuurlijk niet direct dat een bepaalde persoon een opvatting heeft over het homohuwelijk. Het wezen is dat een gemeente altijd verplicht is om er zorg voor te dragen dat een homohuwelijk wordt gesloten. Nou, in dat kader kun je gewoon rekening houden met mensen met gewetensbezwaren. Dat gebeurt in tal van gemeenten ook. Maar we zien nu dat er soms opmerkingen worden gemaakt. Dat is de gevoeligheid van deze materie en dan wil ik graag terug naar datgene dat Cohen destijds heeft gezegd, terecht, van: laten we werken aan praktische oplossingen. Er komt nog iets anders bij: we hebben natuurlijk ook de Vereniging van

Nederlandse Gemeenten geïnformeerd hoe het zit in de praktijk. Dan blijkt in ieder geval de laatste jaren dat het nooit echt tot grote problemen heeft geleid. Mijn wens zou zijn dat dat ook zo blijft.

SLOTBOOM:

Daar zegt u het al: de afgelopen jaren heeft het niet tot veel problemen geleid. Gek genoeg nadat het regeerakkoord werd gepubliceerd werd het ineens een groot item. Dus je zou bijna denken: het heeft een averechts effect.

BALKENENDE:

Daar zijn mensen zelf ook bij. Daar zijn gemeenten zelf ook bij.

SLOTBOOM:

U vindt dat ze hun verantwoordelijkheid daarin moeten nemen?

BALKENENDE:

Ik vind dat gemeenten gewoon redelijk moeten zijn. Zorgen dat volop kan worden gewerkt aan acceptatie van het homohuwelijk. Dat niets en niemand iets in de weg wordt gelegd. Dat je gewoon wat nu tot de Nederlandse rechtsorde behoort uitvoert. Dat is ook zo en ga verstandig om met mensen met gewetensbezwaren. Dat is ook de lijn van Cohen en dat was een goede lijn en daar moet je ook aan vasthouden lijkt me zo.

SLOTBOOM:

Nu hebben het COC en een aantal partijen, waaronder de PvdA, een convenant ondertekend waarin duidelijk wordt gesteld dat het niet de bedoeling is dat ambtenaren dat weigeren. Wat vindt u daarvan?

BALKENENDE:

Waar ik zelf wel gelukkig mee ben dat is dat dit onderwerp destijds nogal controversieel lag. Het is inmiddels een deel van het burgerlijk recht in Nederland. Het hoort er gewoon bij. Het kan in Nederland en dan denk ik van: nou, laten we nu met elkaar werken dat de acceptatie alleen maar wordt vergroot.

SLOTBOOM:

Maar mijn vraag was: wat vindt u van het initiatief van het COC?

BALKENENDE:

Wanneer het initiatief wordt genomen om de betekenis van het homohuwelijk onder ogen te zien en om dat te propageren is dat allemaal goed. Het heeft nu te maken met gewetensbezwaarde ambtenaren. Ik zeg: dat recht heeft men gewoon in Nederland. Ik snap ook best dat er kritiek op bestaat. Alleen laten we elkaar ook een beetje de ruimte gunnen, want het gaat hier niet om, denk ik, hele grote aantallen. Dat is tenminste wat ik van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten heb begrepen. Laten we gewoon zorgen dat die lijn van wijsheid die destijds is gepropageerd door staatssecretaris Cohen kan worden gecontinueerd. Dat lijkt mij eerlijk gezegd het beste.

SLOTBOOM:

Dan staat er nog iets in het regeerakkoord: als er in de praktijk problemen ontstaan, dan zullen er initiatieven worden genomen om de problemen op te lossen. Wat zijn dat voor initiatieven?

BALKENENDE:

Initiatieven, dan kan eigenlijk heel veel dingen omvatten. Ik denk zelf eerlijk gezegd vooral aan de lijn van dialoog. Precies zoals ik het nu aangeef. Maak zaken bespreekbaar. We hebben contacten met gemeenten.

We hebben contacten met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten. Maak zaken bespreekbaar. Dat is denk ik wat in ieder geval kan gebeuren.

SLOTBOOM:

Zijn er ook contacten met het COC?

BALKENENDE:

Er zijn genoeg bewindslieden die contact hebben met het COC. En ook daar kan het gesprek plaatsvinden.

- MATTHÄUS PASSION -

SLOTBOOM:

Een ander onderwerp. Morgen Goede Vrijdag, de Matthäus Passion. Daar gaan veel leden van het kabinet ieder jaar naar toe. Wat heeft u persoonlijk met die Matthäus Passion?

BALKENENDE:

Vanuit mijn geloof natuurlijk. Het lijdensverhaal van Christus. Het is een buitengewoon belangrijk moment in het kerkelijk jaar. Nu het lijdensverhaal, morgen, Goede Vrijdag, en daarna het Paasfeest en de wederopstanding op Eerste Paasdag. Het lijdensverhaal is verbonden met het feit dat in de Christelijke filosofie Jezus is gestorven voor de zonde van de mens. Dat zit erachter. Als ik daarnaast nog iets eraan toevoeg, dan moet ik zeggen dat, meer in mijn persoonlijk leven, ik de Matthäus Passion ook een geweldig mooi muziekstuk vind. Ik weet nog dat ik in mijn studententijd al naar het Concertgebouw in Amsterdam ging om de Matthäus daar mee te maken. Ik ben in Aardenburg geweest. Ik ben verschillende keren in Naarden geweest. Ik was in Leiden. Het is elk jaar heel erg mooi en goed om er te zijn. Ook een moment van reflectie, genieten van de prachtige muziek, en ik ben ook blij dat veel leden van het kabinet morgen aanwezig zijn.

SLOTBOOM:

Ja, want ook bij mensen die niet gelovig zijn is die Matthäus Passion heel populair.

BALKENENDE:

Ja, dat is ook zo. Het is een monumentaal muziekstuk en al eeuwenlang houdt het mensen bezig. En ik merk ook in Nederland hoe groot de belangstelling is. U hebt bijvoorbeeld ook gezien dat minister Plasterk zelf ook zingt in het koor van de Matthäus Passion. Dat zegt ook iets over de belangstelling die mensen hebben.

SLOTBOOM:

En dat als verklaard atheïst.

BALKENENDE:

Ja, ook dat kan.

SLOTBOOM:

Symbolisch voor het kabinet?

BALKENENDE:

We zijn een kabinet van meerdere stromingen. Dat is het mooie van dit kabinet.
(letterlijke tekst, ongecorrigeerd, IW)